

Zorg rond het levenseinde

Door Paul van der Weerd, arts EE

OOK EIGEN KEUZE

Paul van der Weerd geb. 20-12-1949 te Sneek, gehuwd met Maria,
3 kinderen

Basisopleiding: artsexamen 1974-09 R.U. Groningen

Huisartsenopleiding: 1975-09 K.U. Radboud Nijmegen

Vestiging Zetten: 1976-04

Gevestigd als huisarts in Zetten tot 01-05-2011

Werkzaam bij het EE: 01-01-2013 (voorheen SLK) - heden

SCEN-arts van 2005-2020

Wetboek van strafrecht

Artikel 293:

Hij die opzettelijk **het leven van een ander op diens uitdrukkelijk en ernstig verlangen beëindigt**, wordt gestraft met een gevangenisstraf van ten hoogste twaalf jaren of een geldboete van de vijfde categorie

Het in het eerste lid bedoelde feit is niet strafbaar, indien het is begaan door een arts die daarbij voldoet aan de zorgvuldigheidseisen, ... en hiervan mededeling doet aan de gemeentelijke lijkschouwer . . . . .

Artikel 294 lid 2:

Hij die opzettelijk een ander **bij zelfdoding behulpzaam is of hem de middelen daartoe verschaft**, wordt, indien de zelfdoding volgt, gestraft met een gevangenisstraf van ten hoogste drie jaren of een geldboete van de vierde categorie.

Wetboek van Strafrecht Geldend op 18-06-2015

Artikel 293

1. Hij die opzettelijk het leven van een ander op diens uitdrukkelijk en ernstig verlangen beëindigt, wordt gestraft met een gevangenisstraf van ten hoogste twaalf jaren of geldboete van de vijfde categorie.
2. Het in het eerste lid bedoelde feit is niet strafbaar, indien het is begaan door een arts die daarbij voldoet aan de zorgvuldigheidseisen, bedoeld in artikel 2 van de Wet toetsing levensbeëindiging op verzoek en hulp bij zelfdoding en hiervan mededeling doet aan de gemeentelijke lijkschouwer overeenkomstig artikel 7, tweede lid, van de Wet op de lijkbezorging.

Wet mbt toetsing bij een vervroegd levenseinde (2002):

- Minister Els Borst †
- Wet spreek van hulp bij een vervroegd levenseinde op verzoek!! (dus niet over euthanasie!)
- De uitvoerder: een bevoegd arts, is ook nu nog in 2023 in principe strafbaar, tenzij....

Wet Toetsing Levensbeëindiging op verzoek en hulp bij zelfdoding

De zorgvuldigheidseisen, bedoeld in artikel 293, tweede lid, Wetboek van Strafrecht, houden in dat de arts:

a:

De overtuiging heeft gekregen dat er sprake was van een **vrijwillig en weloverwogen** verzoek van de patiënt,

b:

de overtuiging heeft gekregen dat er sprake was van **uitzichtloos en ondraaglijk lijden** (= niet: klachten) van de patiënt,

c:

de patiënt heeft **voorgelicht** over de situatie waarin deze zich bevond en over diens vooruitzichten,

d:

met de patiënt tot de overtuiging is gekomen dat er voor de situatie waarin deze zich bevond **geen redelijke en haalbare andere oplossing was**,

e:

ten minste één andere, **onafhankelijke arts** heeft geraadpleegd, die de **patiënt heeft gezien** en **schriftelijk zijn oordeel heeft gegeven** over de zorgvuldigheidseisen, bedoeld in de onderdelen a tot en met d, en

f:

de levensbeëindiging of hulp bij zelfdoding **medisch zorgvuldig heeft uitgevoerd**.

Sterfgevallen in Nederland (2021)

In 2021 zijn er +/- 170.839 mensen overleden

 = 1.000 overledenen

Doodsoorzaken:

- * een natuurlijke dood door tgv ouderdom of ziekte (fysiek/psychisch)
- * geweld (natuurgeweld/ gewelddadig/ suicide
- * versnelling natuurlijk sterfproces
(palliatieve sedatie (met medische hulp),
stoppen met eten en drinken , met/zonder medische hulp
drinken)
- * euthanasie/medische hulp bij zelfdoding (2022: 8720x, 5,1%/totaal))
m.b.v. een bevoegd arts (in 2022 13,7% meer dan in 2021)
(kanker 60%, dementie 3,2%, psychisch 1.3%)

Sterfgevallen in Nederland (2021)

 = 1.000 overledenen

 = 1.000 euthanasie sterfgevallen (4,5%)

Sterfgevallen in Nederland (2021)

= 1.000 overledenen

= 1.000 overledenen als gevolg van kanker

Sterfgevallen in Nederland (2021)

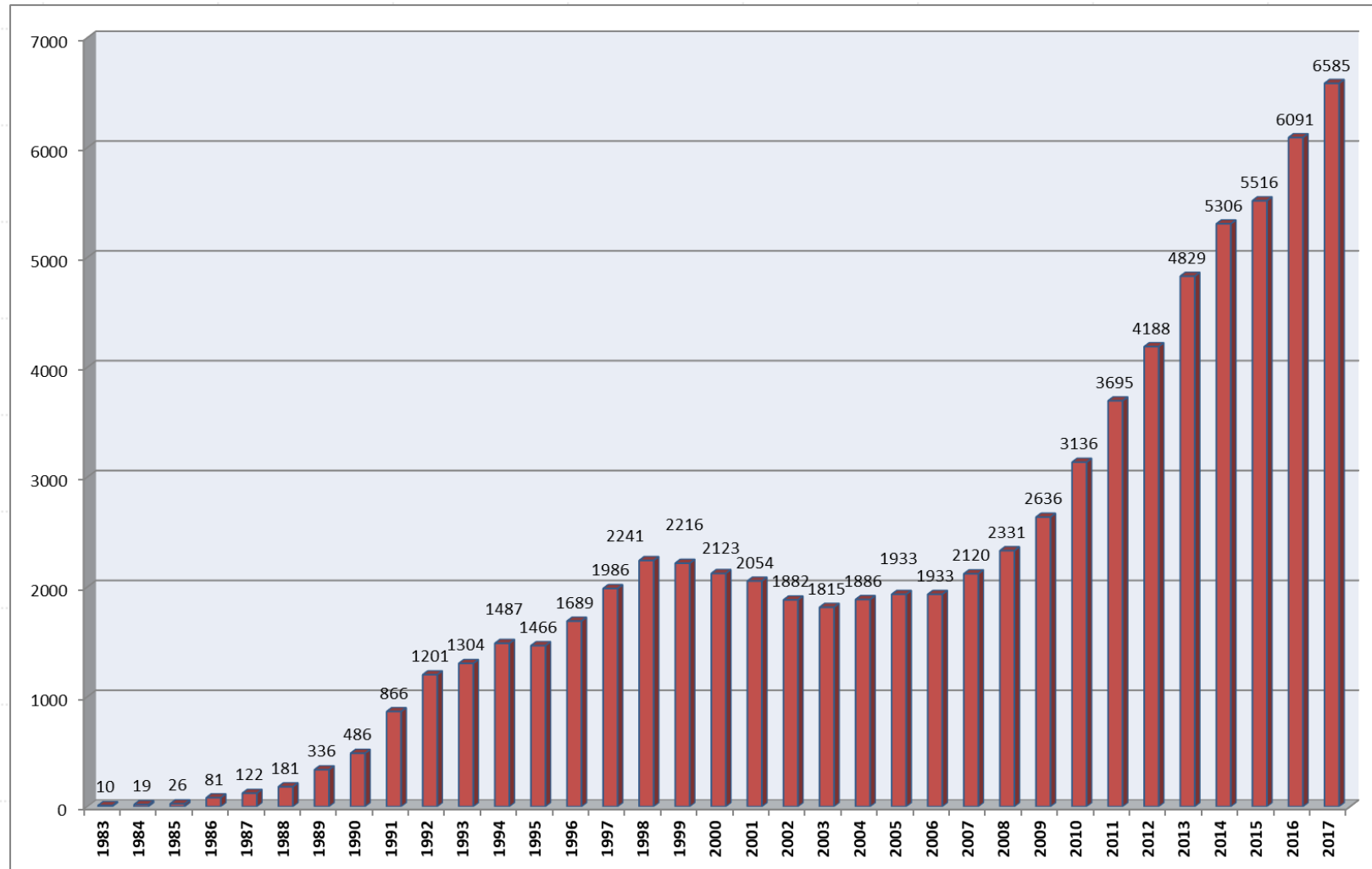
 = 1.000 overledenen

 = 1.000 overledenen als gevolg van kanker

 = 1.000 overledenen kanker & euthanasie

Euthanasie in Nederland

Euthanasiemeldingen in Nederland

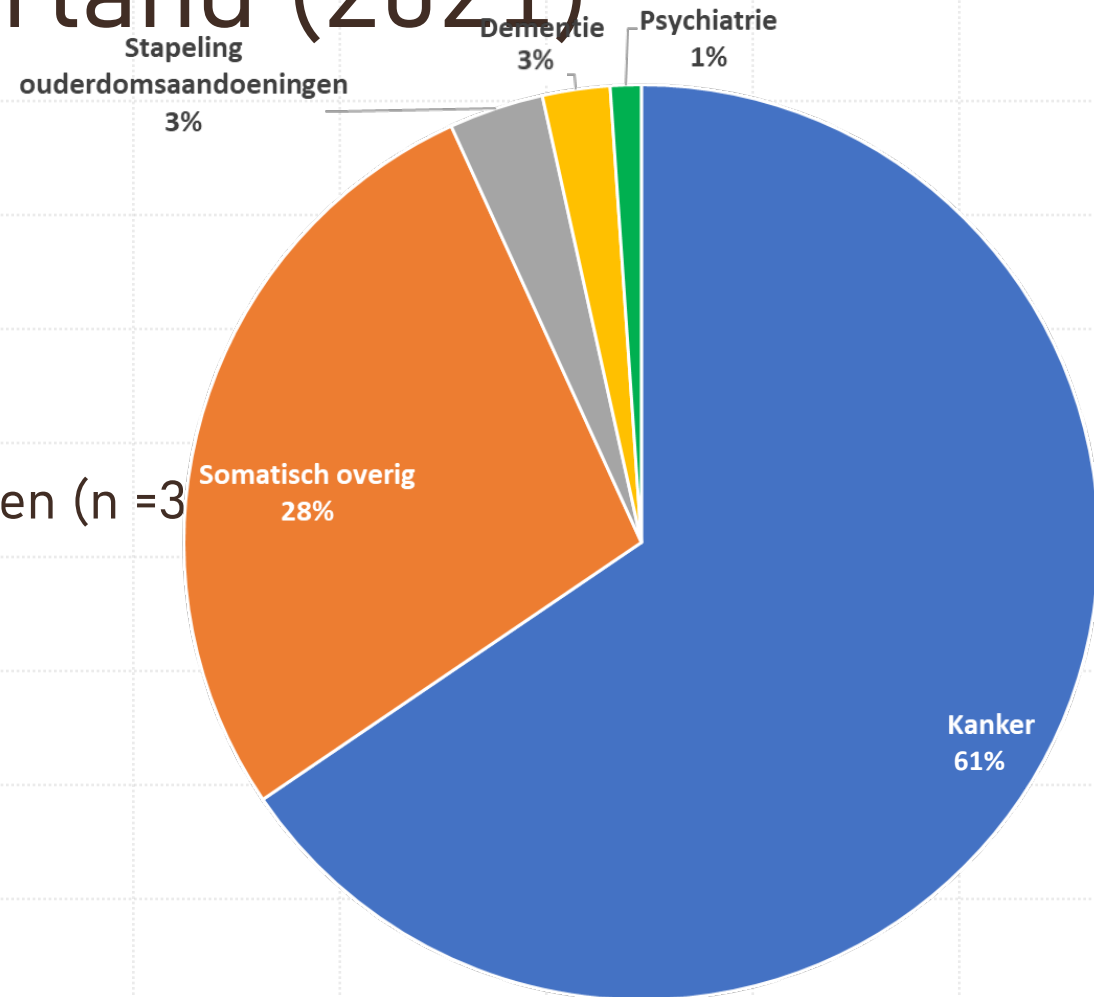

2017 | 6585 meldingen
2018 | 6126 meldingen
2019 | 6361 meldingen
2020 | 6938 meldingen
2021 | 7666 meldingen

Euthanasie in Nederland (2021)

- Kanker (n= 4.684)
- Somatisch overig (n= 2.345)
- Stapeling ouderdomsaandoeningen (n = 345)
- Dementie (n= 215)
- Psychiatrie (n= 115)

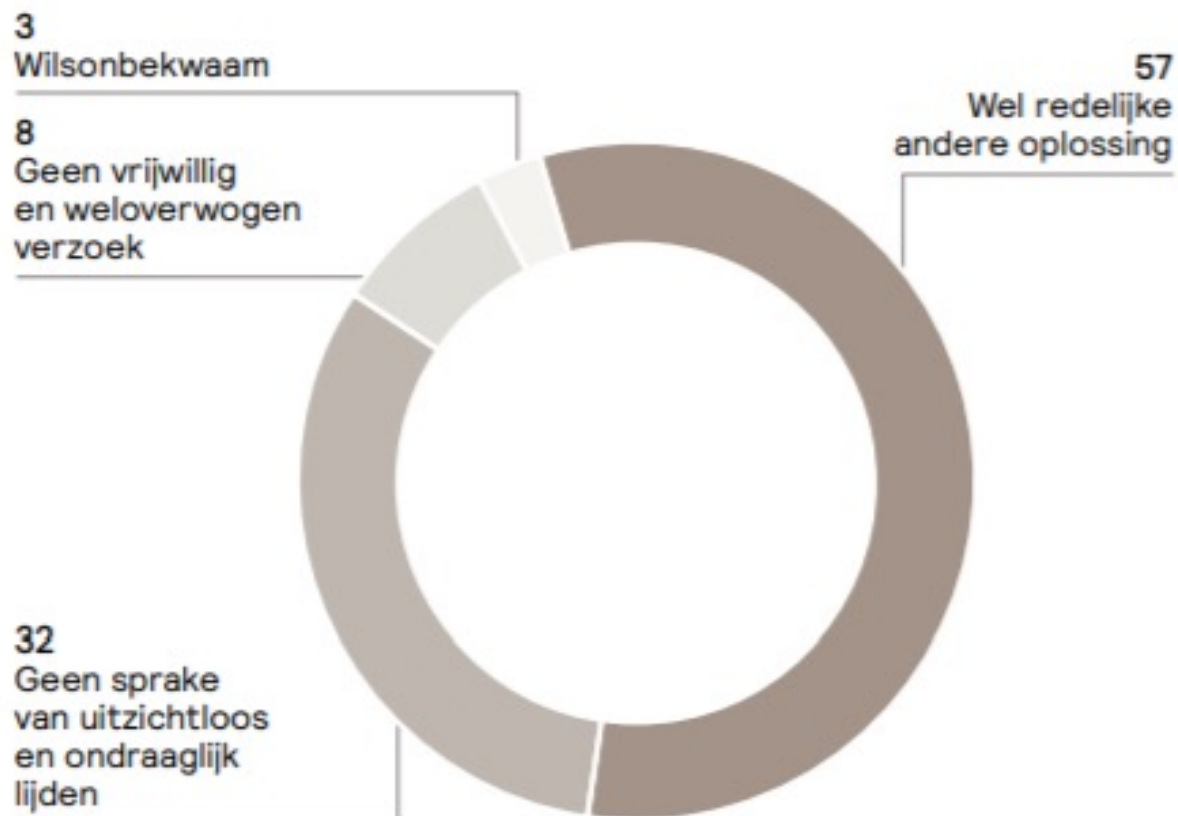
2020 | 6.938 meldingen
2021 | 7.666 meldingen

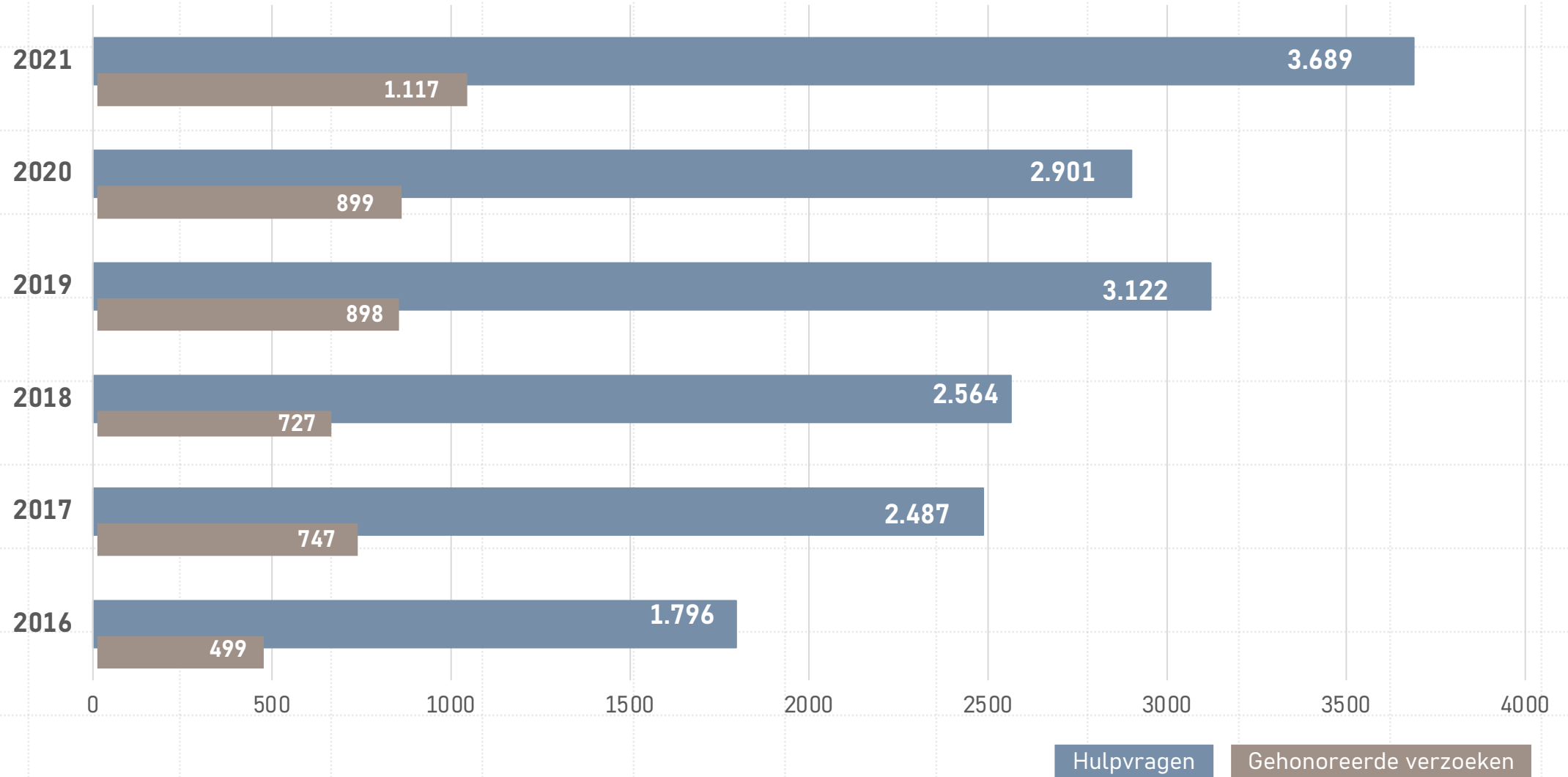

Afwijzen van een euthanasieverzoek:

Afwijzing van een euthanasieverzoek in procenten

Hulpvragen voor het EE:

Discussiethema's

1 Zolang een hulpvrager wilsbekwaam is en zijn of haar euthanasiewens zelf kan verwoorden, is een **wilsverklaring** niet persé noodzakelijk. Het document geeft echter inzicht in hoe de hulpvrager bij het opschrijven van de wilsverklaring dacht over euthanasie en het lijden dat voor hem of haar ondraaglijk is. Daarnaast is het een nuttig instrument om aan te tonen dat een euthanasiewens al langer bestaat en biedt het een handvat om met arts en naasten te praten over het levenseinde.

De wilsverklaring is echter geen vrijbrief voor euthanasie. De arts bepaalt of hij of zij het verzoek kan honoreren, waarbij hij of zij niet alleen tot de overtuiging moet komen dat het gaat om een vrijwillig en weloverwogen verzoek, maar ook aan de andere zorgvuldigheidseisen moet voldoen.

2 Bij **wilsonbekwaamheid** op het gebied van de doodswens is het verlenen van euthanasie extra complex. De hulpvrager kan door persoonlijkheidsverandering aangeven geen euthanasie te willen. Dan is het in de praktijk niet meer mogelijk euthanasie te verlenen, ook al is het eerder in de wilsverklaring vastgelegd. Ook kan het in een stadium van gevorderde dementie lastig zijn aan te tonen dat iemand ondraaglijk lijdt, wat één van de wettelijke eisen is waaraan de arts moet voldoen.

3 Dementie is een progressieve ziekte. Het kantelpunt tussen het moment waarop de hulpvrager nog kan zeggen wat hij wil en waarop dat niet meer lukt, is moeilijk te voorspellen. Patiënt en arts moeten samen op zoek naar het beste moment om euthanasie te verlenen, waarbij een euthanasieverzoek niet te vroeg wordt ingewilligd en zeker niet te laat. Is iemand eenmaal wilsonbekwaam dan wordt het voor een arts haast onmogelijk een euthanasieverzoek in te willigen.

Discussievraag 1

Het krijgen van hulp bij euthanasie/hulp bij zelfdoding is een **recht** cf. Nederlandse wetgeving:

WAAR

of

NIET WAAR

Discussievraag 2

Een euthanasieverzoek kan alleen gedaan worden door patiënten die lijden aan een ongeneeslijke ziekte en een levensverwachting hebben van maximaal 90 dagen.

WAAR

of

NIET WAAR

Discussievraag 3:

Een verpleegkundige mag niet actief betrokken zijn bij het onderzoek naar of de uitvoering van een euthanasieverzoek.

WAAR

of

NIET WAAR

Dank u wel voor uw aandacht